

Nøkler, innspill og ressurser til loven om konverteringsterapi:

«Seksuell orientering» og «kjønnsidentitet» er to helt forskjellige ting

Av Øivind Benestad, daglig leder av Stiftelsen MorFarBarn

TRANS-TERAPI.

I et innlegg som jeg holdt på Kulturdepartementets høringsmøte om konverteringsterapi i Oslo 21. september 2021, avsluttet jeg med følgende varsku:

«En skjebnesvanger mangel ved lovforslaget er at det framstiller såkalt trans-terapi på nøyaktig samme måte som konverteringsterapi overfor andre grupper. Man er taus om at transseksualitet og kjønnsinkongruens ofte handler om mye mer enn følelser og kjønnsidentitet. Det handler også om dramatiske endringer og inngrep i friske kropp. Denne forskjellen er fundamental og må få konsekvenser i lovverket, ikke minst overfor barn og unge under 18 år.»

INSPIRASJON FRA CANADA

Etter høringsmøtet har jeg jobbet videre med tematikken, og jeg oppdaget at i Canada – hvor diskusjonen og lovforslaget likner på situasjonen i Norge – har vi mye å hente fra engasjerte og klarttenkende aktører.

Ikke minst har det religiøst og politisk uavhengige nettstedet <https://GenderReport.ca> utarbeidet og gjort tilgjengelig svært gode ressurser.

«SEKSUELL ORIENTERING» og «KJØNNSIDENTITET» er to helt forskjellige ting

På GenderReport.ca argumenterer de faglig, overbevisende og sterkt for at "seksuell orientering" er noe grunnleggende annet enn "kjønnsidentitet" – inkludert trans-identitet og kjønnsinkongruens.

Dette betyr at lovgivning og forbud mot konverteringsterapi i relasjon til "seksuell orientering" må vurderes og behandles separat fra lovgivning og behandlingsforbud relatert til "kjønnsidentitet" – inkludert trans-identitet og kjønnsinkongruens.

Seksuell orientering handler om seksuell tiltrekning mellom biologiske menn og kvinner som aksepterer seg selv som hunnkjønn og hankjønn. Dette er formulert slik i punkt 8.2.1 på side 45-46 i departementets høringsnotat: Seksuell orientering handler om *«hvilket kjønn en persons kjærlighet og seksualitet er rettet mot, om det er personer av motsatt kjønn, av samme kjønn eller begge kjønn»*. Altså: Seksuell orientering er heterofil, homofil, lesbisk eller bifil tiltrekning og kjærlighet. Uavhengig av seksuell orientering definerer man seg som mann eller kvinne.

Kjønnsidentitet er ikke basert på mann og kvinne som objektive og biologiske realiteter og kategorier. Kjønnsidentitet er tvert imot en subjektiv opplevelse og selvdefinisjon av hvem jeg er, bygd på følelser og preferanser. Høringsnotatet definerer begrepet på følgende måte: Kjønnsidentitet er *«hva slags kjønn en person føler og opplever seg selv som. Denne følelsen kan være i samsvar med eller bryte med kjønn personen ble registrert med ved fødselen.»* En mer omfattende definisjon finner vi i Store norske leksikon (www.snl.no): *«Kjønnsidentitet er den personlige oppfatningen av hvilket eller hvilke kjønn man er. Dette vil si følelsen man har av å for eksempel være mann, kvinne, både mann og kvinne, ingen av disse eller noe annet.»*

Representanter for moderne kjønnsteori opererer med over 70 forskjellige kjønnsidentiteter. Facebooks liste over 71 kjønnsidentiteter som brukerne kan velge blant når de definerer profilen sin, inneholder over 30 trans-varianter. Disse trans-identitetene handler ikke bare om følelser relatert til

kjønnsinkongruens og kjønnsdysfori og opplevelsen av å «være født i feil kropp», men også om «kjønnskifte», inkludert medisinsk behandling med kjønnsblokkere, hormoner og kirurgi. Kunnskapen om konsekvensene av hormonelle og kirurgiske inngrep i friske kroppar til unge mennesker er svært mangelfull, og behandlingen av unge med kjønnsinkongruens beskrives av mange fagfolk som «eksperimentell». Å innføre lover som kan gjøre det straffbart å hjelpe unge mennesker til å slå seg til ro i den kroppen de ble født med, er dramatisk og uansvarlig.

Det er grunnleggjende viktig å erkjenne at seksuell orientering og kjønnsidentitet handler om to forskjellige fenomenar og realiteter. Dette vises bl.a. klart ved medisinsk behandling av kjønnsidentiteter med transprofil. Behandlingen av disse kjønnsidentitetene kan ha svært store fysiske konsekvenser, bl.a. sterilitet og livslang avhengighet av sterke medisiner. Det vil derfor være uansvarlig å inkludere forbud relatert til konverteringsterapi rettet mot både "seksuell orientering" og mot "kjønnsidentitet" i én og samme lov, uten engang å skjelne klart mellom dem.

Men det er nettopp dette som gjøres i departementets høringsnotat. Høringsnotatet omtaler konsekvent «*seksuell orientering eller kjønnsidentitet*» som en enhet, med likelydende beskrivelser, forbud og lovtekst – som om det handler om identiske eller parallelle problemstillinger. Hele 76 ganger i høringsnotatet brukes uttrykket "*seksuell orientering eller kjønnsidentitet*" når man beskriver og vurderer ulike sider ved konverteringsterapi, og når man trekker konklusjoner om forbud og straff. Og i selve lovteksten er det også denne formuleringen som brukes. Hele lovforslaget legger altså opp til at konverteringsterapi overfor «seksuell orientering» og overfor «kjønnsidentitet» skal vurderes nøyaktig likt, behandles likt og straffes likt – med opp til ett år i fengsel som strafferamme.

LØSNINGEN: FJERN «KJØNNSIDENTITET» FRA LOVFORSLAGET!

Løsningen som GenderReport.ca har valgt, og som det også er gode grunner til å velge i Norge, er å argumentere saklig og sterkt for å **ta begrepet "kjønnsidentitet" ut av lovforslaget**, slik at loven kun vil handle om konverteringsterapi rettet mot "seksuell orientering" – altså relatert til heterofili, homofili og bifili.

FOLKELIG MOBILISERING

GenderReport.ca har skrevet et fyldig brev om saken hvor de forklarar og begrunner forslaget, og de anbefalar folk å sende brevet til politikere og andre. Brevet, som også inneholder en fyldig liste med nettressurser og dokumentasjon, ligger på følgende nettside, både som tekst og med link til en pdf-versjon:

<https://genderreport.ca/legislation-to-ban-conversion-therapy-for-sexual-orientation-and-gender-identity/>

Her er en fri norsk oversettelse av de to første avsnittene i brevet:

Vi ber regjeringen om å endre lovforslaget som vil forby konverteringsterapi i den hensikt å endre seksuell orientering og kjønnsidentitet ved å fjerne enhver henvisning til kjønnsidentitet. Seksuell orientering og kjønnsidentitet er separate begreper som krever ulike medisinsk og juridisk behandling.

Praksiser og forskning som er blitt sitert til støtte for et forbud mot konverteringsterapi i den hensikt å endre seksuell orientering, kan ikke anvendes på endring av kjønnsidentitet. Medisinsk behandling av kjønnsidentitet, spesielt for yngre pasienter, er fortsatt et område i utvikling, og det er behov for mye mer forskning. Et forbud mot konverteringsterapi i sin nåværende form vil hemme nødvendig forskning og utsette mange barn og unge for potensielt skadelige behandlingar.

Bør noe lignende gjennomføres i Norge?

ET FORSLAG TIL VURDERING

De som ønsker å sende inn hørings svar, kan vurdere om de vil bruke den canadiske argumentasjonen og argumentere for at departementet må fjerne begrepet «kjønnsidentitet» fra lovforslaget.

Dette er på mange måter et radikalt forslag, men det er samtidig fornuftig, logisk og godt vitenskapelig fundert. Det behøver dessuten ikke å være religiøst begrunnet. Stadig flere mennesker over hele verden – også ateister, homofile og feminister – uttrykker sterk skepsis til medisinsk behandling med irreversible og dramatiske konsekvenser av unge mennesker med friske kropp.

Også mange norske fagfolk er sterkt skeptiske. Dette blir bl.a. tydelig i et hørings svar fra **Folkehelseinstituttet** (FHI) i 2020 om retningslinjer for behandling av mennesker med kjønnsdysfori. En viktig kronikk i **Aftenposten** i fjor sommer kommuniserer det samme. Disse to ressursene ligger i punkt 3 og 4 nedenfor.

NYTTIGE RESSURSER

- 1) På www.morfarbarn.no/konverteringsterapi ligger det nyttig stoff og linker relatert til tematikken konverteringsterapi
- 2) En grundig, informativ og godt dokumentert [canadisk høringsuttalelse](#). Den inneholder over 40 gode linker med dokumentasjon. Den finnes også i [norsk oversettelse](#) som ligger på morfarbarn.no under menyen Konverteringsterapi.
- 3) [Viktig høringsuttalelse fra Folkehelseinstituttet \(FHI\)](#) om behandling av inkongruens hos barn og unge fra 2020 er svært kritisk til Helsedirektoratets nye retningslinjer. Uttalelsen er en av de viktigste norske ressursene om tematikken og bør leses nøye. På www.MorFarBarn.no ligger det en pdf-versjon av høringsuttalelsen der en lege har markert med gul farge en del av de viktigste avsnittene. En rask lesning av de markerte avsnittene gir et godt bilde av FHIs argumentasjon.
- 4) [Viktig kronikk i Aftenposten](#) fra fagfolk i FHI og norske sykehus.
- 5) På det nordiske nettstedet www.GenderChallenge.no finner man mye nyttig informasjon og dokumentasjon om transtematikk, ikke minst om hva forskningen viser. Det norske nettstedet www.transinfo.no inneholder mange artikler og ressurser, inkludert viktige nettsider for foreldre.
- 6) Psykologspesialist **Marit Johanne Bruset** har skrevet flere viktige artikler om behandling av barn og unge med kjønnsinkongruens. Noen av dem ligger på Verdidebatt.no, bl.a. denne: [Risiko for feilbehandling av kjønnsdysfori hos barn og unge](#).
- 7) To svenske TV-dokumentarer som ble vist på svensk TV i 2019, er svært informative og avslørende. De heter **Tranståget och tonårsflickorna**, del 1 og del 2, og finnes med engelsk teksting på Youtube: [The Trans Train, del 1](#) og [del 2](#). En kort dokumentar fra 2020 oppsummerer noe av det som skjedde i etterkant av TV-visningene: [The Trans Train 3](#). Dokumentarene gjorde et sterkt inntrykk i Sverige og har bidratt til delvis å snu opinionen, helsevesenet og politikerne. Norske politikere ser ut til å være uvitende om den vendingen som skjer i Sverige og står i fare for å gjøre de samme dramatiske feilene som Sverige nå ser ut til å ta et oppgjør med.

KONKLUSJON

Jeg vil gjerne oppfordre alle interesserte til å vurdere om de vil sende inn et hørings svar, om ønskelig basert på noen av ressursene i denne teksten. Fristen for innsendelse av hørings svar er 15. oktober 2021. Departementets info om lovforslaget og hørings svar finnes [her](#).